

se toži na svoje protivnike; al ako pregleda v duhu protivnike slavenske in bi zval na njih jezo božjo, vse bi se mu strune potergale. Pa še to je nesreča: vsak je pri nas druge misli, pa vsakega da podučiš in premagaš!“

Toliko iz posvečenja; vidimo na kratko krepko opisane tudi rane, ki pečejo nas Slovence. — Obširnejši oglas bodo „Novice“ prinesle ob svojem času; za sadaj le toliko, da se obširna in lično natisnjena knjiga, dobiva tudi v Ljubljani v bukvarnici Giontini-tovi po 1 gold. nov. dn.

Dopisi.

Iz Topčidera pri Beligradu v Serbii 20. julija. Obljubil sem zvest dopisnik „Novicam“ ostati, in jim kmali iz Srbije to ali uno pisati. Da Vam pa ročno pisal nisem, so bile vzrok tega mnoge opravila, ki sem jih perve dni svojega dohoda imel; zakaj treba mi je bilo vse svoje dušne sile in vsako uro sveti cirilici in lepemu serbskemu jeziku darovati, v katerem sem žali Bože! neukretnež bil, in brez kterega zdaj živeti ne morem! Oh, da bi se bili pač moje dni po gimnazijah saj nekoliko cirilice učili in da bi vsaj zdaj se to godilo in v naših gimnazijah na vse jugoslavenske jezike ozir jemal, da bi bil Slovenec zmožen, si povsod pošteno in brez truda kruh služiti! Šel sem, kakor vam je znano, 18. maja, to je: binkoštno saboto skozi belo Ljubljano s svojo družino na Serbsko v svojo novo službo. Pervo noč smo hvala Bogu dobro prenočevali v Pragerhofu v neki mali leseni koči. Binkoštno nedeljo 19. maja derdramo celi ljubi dan po lepih, rodovitnih, spodno-štajarskih, hervaških in ogerskih ravninah; ogledujemo nebrojne kerdela konj, volov, krav, ovac, kostrunov, prešičev, gosi itd. po teh lepih deželah; občudujemo lepo, veliko Blatno jezero (Platten-See) na Ogorskem, memo kterega smo se dobrih pet ur vozili; izpraznujemo in napolnujemo čutaro s sladkim vinom prav marljivo in po Ogorskem kaj po ceni, po 28 novih krajcarjev bokal; mislil sem, da dobro kapljico zastonj dobivam, ker bankovce smo po Ogorskem takrat že na štiri dele sveta razpotegovali in za dve fliki je bila moja čutara dvakrat polna. In tako pridemo v razpotegovanju bankovcov in praznenju čutare ob 9. zvečer v Buda-Pešt, v lepo glavno mesto ogerskih homatij. Tukaj se nam precej slaba godi; zakaj kvartirja nisem mogel nikakor dobiti ne. Iskal sem ga dobre dve uri in človeka sem plačal, da mi ga je iskati pomagal; al pri vsem tem je ura že 11. odbila in še nisem vedil, al bom kako sobo dobil ali pod milim, merzlim nebom prenočiti mogel. Kamor koli sem prišel in kjer koli sem poprašal po velicijh in malih oštarijah je bilo vse polno ljudi in odgnali so me: Nimamo nič praznega! Se ve, Ogri so že takrat v svojem zboru veliko politiško štreno mešali, in to mešanje je mnogo radovednih ptujcov v Buda-Pešt privabilo in te mesti tako ljudi napolnilo, da sem po dolgem iskanju komaj malo pusto luknjo za eno noč dobil, v katero sem kaj veselo stopil in za njo nad 3 goldinarje za prenočišče plačal, zakaj zunaj je tako ostraburja brila, da so meni in moji družini mraza zobje in čeljusti klepetali. — Mislil sem kaki dan v Buda-Peštu ostati in te dve lepi mesti bolj natanko ogledati; ker pa stanovanja dobiti nisem mogel, se vsedem drugi dan ob 6. zjutraj v barko, se peljam dan in noč po Donavi in pridem s svojo družino ob 5. zjutraj 21. maja v Zemun. Tukaj dam potnico podpisati, grém potem zopet v barko, se peljam kake pol ure skozi široko Donavo in Savo in pridem ob 8. zjutraj 21. maja s svojo družino v veliki Beligrad. — Tukaj me je precej neka groznica obsla, ko sem od svoje male apoteke, ki sem jo sabo peljal, 7 goldinarjev srebra plačati mogel — srebra pa nisem imel ravno dosti, skoraj nič; toraj sem menjal 80 goldinarjev bankovcov in dobil sem za nje 29 goldinarjev srebra in še nekoliko manj! To me je zlo poterlo.

Ko sem kvartir dobil, grem naravnost v popečiteljstvo (ministerstvo) in tam dobim na izvolj ali na svoje mesto v Karanovac, 40 ur od Beligrada iti, kjer bi imel 1000 fl., to je 500 tolarjev letnega plačila, ali pa v Topčideru, čertert ure od Beligrada, ostati, kjer imam 300 tolarjev, zastonj dva hlapca, kvartir, derva in dva lepa verta. Da bi se pa dobro pomislil in izbral, mi dá popečiteljstvo en teden odlaga. Odločil sem se po nasvetu slavnega g. Gavrilovića, popečitelja financije, v Topčideru ostati. Tisti dan, 23. maja, ko jez pridem v Beligrad, je prišel tudi starec Omer Paša v Beligrad in privlekel je s sabo 8 voz — polnih bab! Knez Mihael mu je svoje vojnike na proti poslal, in šlapala mu je vsa turška armada in vsi prebivavci turškega mesta, kteri turban nosijo, naproti; tako so mu tudi ptujci na proti capali, med kterimi sem tudi jez bil in lepega, sivega Ličana v obličje gledal. Serbi se za-nj niso nič zmenili; nobeden ga ni pogledal, nihče mu ni šel naproti; nikomur ni bilo za-nj mar; jezili so se pa grozno, ko so zvedili, da je v njih deželo in glavno mesto prišel, in brez da bi se bil pri njihovim knezu oglasil, zopet tiho peté odnesel.

Od 21. maja do današnjega dneva sem že nekoliko reči za „Novice“ nabral in mislil sem jih v kratkem Vam poslati, kar nenadoma včeraj gosp. popečitelj Gavrilović k meni v Topčider pride in me popraša: Ali jez za kakega živinozdravnika v Ljubljani vem? Ko mu odgovorim, da ne vem, me prosi Vas, gosp. vrednik, poprašati, ako se kteri iz Vaše šole v Ljubljani ali na Krajskem dobí, ki bi imel veselje na Serbsko iti. *)

Tudi vam povem, kar je vam že gotovo po avstrijskih časnikih znano, da je zdaj 11 praznih služb za medicinske doktorje v kneževini srbski. Konkurs terpi od zdaj do 1. oktobra. Tukaj leži še dosti dosti neobdelanega svetá tudi za dohtarje, in če se koliko gibati hočejo, lahko dobro živijo s polno mošnjico, zakaj tukaj je vsega dosti in vse vse je prav po ceni, da morebiti nikjer tako. Posebno letos je tukaj kaj dobra letina; žita še nikoli svoje žive dni nisem vidil, kakor tukaj, in vinska terta je okoli Topčidera polna kakor brinje. Tudi sadje: češplje (slive), hruške, jabelka itd. je tukaj letos neznano obrodilo, češnj je bilo, da bi bil lahko z njimi Donavo zasul.

Ob kratkem Vam bom poslal popis Beligrada in Topčidera, in nektere običaje srbskega naroda itd.

Dr. Ivan Kovač.

Iz Slovenskega Štajerja 1. avg. F. Š. — Smešnice, da večje ne morejo biti, nam je prinesla dné 24. julija graška „Tagespošta“, ki se ko žaba napihuje vsaki dan zoper narod slovenski, dokler se ne bode v prevelikem napihu razpočila. Kaj so zapeljane slepe sirote — srenjski predstojniki — podpisali in prosili, kakošno željo so slavnemu deželnemu vladarstvu predložili, zdaj vemo in smo brali. Kdor nima slame v glavi ali serca v petah, se smeja na glas tej prošnji. Nočem omeniti sramote in izdajavstva mariborskega volitnega okrožja, — žalostno je le, da sta deželna poslanca zvalila tako sramotno prošnjo; — le prošnjo iz okrožja sv. Lenarta v slovenskih gorinah hočem na rešeto zdrave pameti djati in enmalo pretresti. Prosijo predstojniki 32 srenj — če je res? — vendar, da prav povem, prosi le eden; zakaj le eden izdajavec, ki slovenski kruh je, je zavekal ko žaba v mlaki in drugi so jo pa zapeljani za njim potegnili — prosijo, da bi se v naših slovenskih šolah učilo le samo nemški; slovenščina naj bi bila le stranski predmet, ali kakor ga imenujejo „Nebengegenstand“. Uni mož, ki je zmazal to prošnjo in se naj berž iz Salomonovega verca naserkal modrosti, dalje spodaj pravi, naj bi vendar uradniki popolnoma zastopili in

*) Kdo želi omenjeno dobro službo živinozdravnikovo, naj se kmali oglasi pri vredništvu in pové, kako in kaj. Izučen kovač in živinozdravnik ob enem bi utegnil najbolj pripraven biti. Vred.

govoriti znali jezik slovenski: „dass jeder Beamte und Diener der windischen Sprache — ganz mächtig sei, — so dass er auf Begehren desselben ein Protokoll mit ihm auch in windischer Sprache aufnehmen könne“. Gospod R., ki ste pod svojo kečko zložili tako modrost, ali ne čutite, da ste z nosom vdarili v zid? Pravite, da „v šolah naj vse nemški bo, in uradniki vendar naj slovenski popolnoma znajo“. Ali mislite, da učen Slovenec s hruške pade? Ako se že šolar v šoli slovenščine ne vadi, kako mu bo odrašenemu mogoče pravilno govoriti in pisati slovenski? „Nebengegenstand“ je pri meni — in tako sodijo vsi zastopni možje — tak predmet, ktereга, ako se hočeš učiti, je dobro; če ne, ga pusti ali se ga le na pol nauči. Gospodine R., kje pa ste se vi nemščine učili, znabiti v slovenskih šolah, ker je bolje ne razumete? Dolge leta ste po uradih služili, pa še vendar nemški ne znate. Vaša prošnja je bila polna pravopisnih pogrškov. Ako vi sami nemški prav pisati in umetno besed staviti ne znate, ki ste se toliko let vadili in učili, kako se prederznete terjati, da naj bi otroci se v naših deželnih šolah prav nemščine navadili? Gotovo se je predstojnik iz šikarske srenje M. tudi učil, ko še so bile šole po starem kopitu vse nemške, in tudi še mariborske šole ljukat hodil, — in lejte, kako modruje z nemščino, ko je zraven svojega imena na uni prošnji še dodal sledeče besede: „Wie weit kommt man nur mit der slovischen Sprach? Daher wolle Gott diesen Irrthum behüten; slavisch ist ohnehin die Muttersprache, sie braucht nur Vervollständigung, hiebei lebe hoch die deutsche Sprache.“ To je nemščina, da se Bog usmili! Kdor le kake besede ziniti zna, že misli, da segne s svojimi možgani do nebes. Gospodine R.! ako ne morete biti bolj prebrisan zagovornik nepravilne reči, ostanite raje tiho v svoji puščavi, da se vam svet ne bo posmehoval. Našega slovenskega naroda vi osrečili ne bote — ne poznate ga — le njegov kruhek poznate; ta vam je dober; dalje vaša ljubezen do Slovencev ne sega.

Iz Vranskega. 2. avg. ♀ — Začerkajte, ljube „Novice“, v letnice dragega nam slovenstva spet novo znamenje narodne naše zavednosti. Mnogo smo dosegli, če govori onih korenjakov, ki slovensko zastavo pred svetom razvijajo, v sercih naših odmevajo, če se njih zlate besede razumno tehtajo in — priznavajo. Kar je Černe v državnem zboru 27. junija brez strahu in bojazni izustil, kar je od vlade terjal, da se narod slovenski sužnosti reši, to je v nas vzbudilo živo navdušenje. Ker pa drugega ne moremo storiti, se čemo vsaj pred celim svetom na govornikovo stran vstopiti, naj se ve, da njegove besede pogumno in dobre vesti podpišemo. Zató pojde prihodne dni iz naših posavinskih krajev serčna zahvalnica do slavnega moža, v kateri se tudi poprosi, naj še zanaprej naše človeške pravice krepko brani, združen s Slovencom par excellence, našim Tomanom. Da se pa nemškutarskemu kerdelu, ki vedno vpije, da kmeta slepimo, da „agitujemo“, ki pa ne pomisli, na kaki način da so se podpisali za njeno contrapeticijo (žalostnega spomina!) nabirali, da tedaj temu kerdelu precej dolgi jezik prikratimo, povemo, da se podpisali za zahvalnico le pri omikanih, pri „intelligencii“ naših sel in tergov nabirajo, ki so brali Černetov govor, in ki so poklicani ga pretehtati, ki tedaj po vlastnem umu in sercu, brez vsakega upliva, čast dajejo, komur čast gre po svojem živem prepričanju. — Ne odrekajte zadnjič mestica v svojem listu novici, da je preteklega mesca silen ogenj skor polovico Mozirskega terga pogubil; morebiti se vendar le oglasi kaka blagodarna duša.

Iz Volovskega v Liburnii. A. A. — V nedeljo 21. malega serpana je bil za nas dan veselja, ker zapele so nam pervikrat slovesno naše nove orglje, za ktere nam je lansko leto presvitla cesarica Maria Ana 800 gold. podarila. Zares lep dar, za ktereга se moramo še enkrat očitno zahvaliti; čast in preserčna hvala pa tudi našemu za olep-

šanje cerkve neutrudljivemu gosp. plovanu Alojzu Kranjcu in vsem dobrotnikom, ki so skerbili in se trudili, da smo izveršili delo, za katero se je 3000 gold. potrosilo. — Orglje nam je naredil Vincenci Tonelli iz Brešije, učenec slavnega Janeza Tonoli-ta, ktereга cela Italija dobro pozná in čisla. Imajo 27 premenov, med kterimi posebno lepo in mило zapojó: corno inglese, corno di caccia, flutta soprano, voce umana, viola basso, ottavino militare; timbali, tromboni in contrabassi pa bobné, da se človeku serce trese. Posebno umetno je notranje delo in mehovi; le 2—3krat zavertiš, in okoli in okoli 10 mehov, kakor morske pošasti svoje žrela odprejo. Imamo orglje, da jih po celi Istri do Kopra ni enakih; vse nam je jako všeč, le z „lovskim rogom“ naši lovci ne bodo zadovoljni, ker si bodo zanaprej zastonj hlače in škorne tergali; gotovo so jo vsi zajci prvi dan, ko so strašni glas zaslišali, v verh visoke Učke potegnili. Nočem pa obširneje o tem pisati; bojim se, da bi me kak šolmašter po perstih ne kercnil. Pišem le to, kar so mi možje povedali, ki se bolj na to razumejo kakor jez sam in le za to, da pohvalim mladega umetnika. — Povedal bi Vam še kaj o naši politiki, pa se zopet bojim, da bi nam iz Idrije in Teržiča ali še celó iz Udmata in Deutschbroda kak „Ehrenbürger-Diplom“ ne poslali; za zdaj molčimo in prosimo Boga, da bi nas take piškave časti obvaroval in nas oslobodil od vseh Nacetov in Avgustov, ki „ex professione“ našo reč zatirujejo.

Iz Goriškega 30. julija. L. — Naj vam tudi iz naše doline pišem kaj malega. Povem vam, da vsi hrepenimo po tem, da bi se Cesarjeva beseda kmali spoloila in bi dobil tudi slovenski narod svoje pravice v kancelijah. „Sila kola lomi“ — kaj mora terpeti tisti, kteri ne zastopi nemškega jezika, naj vam povem, da poznam dobro prostega kmeta, kteri je pretečenih 10 let bil v naši srenji za župana; mož dobiva iz kancelij vse pisma po nemški pisane; hči njegova je slovenski jezik dosti dobro razumela; al kaj mu je to pomagalo? Mogel je revež okoli hoditi in si iskati človeka, da mu je pismo razložil. Župan se teh postav naveliča, in kaj si izmisli bistra glava? Začel je vsaki pot karte (pisma) natanko gledati in kmali je bil kos; razložil je vsako karto po farbi. Nekega dne pridem v oštarijo; kmali pride tudi naš župan in en svetovavec (prisežen) z njim; vsedeta se zraven mene in oštir prinese bokal vina. Njegov tovarš pobara: „oče župan, kje imate tiste karte, da jih pogledam, kaj nek je? Oče župan segne v žep in potegne cel suopič kart iz njega. Njegov tovarš jih hoče prec vzeti, ker se je nekoliko več zastopil na pisma; al župan jih derži terdo v roci in pregledava od zvnaj po papirji; kar na enkrat pravi: „ta je tista, po kteri prašate.“ Dobro! oče župan, vi ste res bistra glava, ker poznate po barvi papirja karte, ne pa po pisanji.“ Oče župan se nasmeja s pipico v ustih in pravi: „pustite me; sej so me že dosti naučili in še zmiraj me učijo, pa le ob to moje gré.“ In res koliko bokalov vina je mogel plačati, preden se je toliko naučil, da vendar nič ne zna. Zató pravi: „oj, da bi nikoli ne bil imel te službe, bi bilo dosti boljše za me.“ Po takih prigodkih se pride ob edinost in ljubezen med kmetom in gospósko; ko bi se pa v pisarnicah domačim ljudém vse v domačem jeziku pisalo, bi bil slednji bolj zadovoljen in ne slišale bi se take tožbe. — Kar letino zadene, pri nas srednje kaže; sená je dosti manj od lani; turšica še lepo kaže; fižola bo prav po malem, ker dosti germičev nima nič stročja; vinska terta je dobro kazala, pa so jo nesreče zadele: prvič slana, drugič rosa, in tretje pa, kar se je še največ bati, je bolezen, ki se je že zlo razpasla, da so že celi grojzdčiki po nekterih tertah s pepelnato moko potreseni. Slabo bo za kmeta, ako se bo ta bolezen še bolj razširila. Kakšna bo za druge sadeže, bomo vidili vprihodnje.

Iz Cerkljanskega okraja na Goriškem. O bregu na levi strani reke Idrije, v Šebreljenski soseski se je najdel lep marmor; vsake sorte barve se v njem vidijo.

Že po mnogih cerkvah sem vidil marmor, al skor bi rekel, nikjer ne tako lepega. Kdor kaj več o tem zvediti hoče, ali tudi pokažo (mušter) imeti, mu radi postrežemo. *) Dasiravno so slabe poti pri nas, pa vendar tudi z naših hribov se izpelje. Ravno zdaj se izdelujejo 3 kamni za cerkev Matere Božje v spodnji Idrii.

Iz Opačjega sela na Krasu 1. avg. — Ravnokar smo prejeli misijonske pridige, ki so v Gorici pri Sohari v slovenskem jeziku na svitlo prišle. Spisal jih je slavnoznan gosp. F. J. Kaffol. Kdorkoli njegove poprejšne dela pozná, ne bo tajil, da pravo mojstrijo razodevajo; al to delo je krona njegovega uma. Vidi se v njem, da gosp. spisatelj duh današnjega časa popolna pozná in tudi zdravila vé, ki se sedanjim dušnim boleznim posebno prilikujejo. Razlaganje je prosto in prav razumljivo. Jezik je skoz in skoz gladek, čist in pravilen; beseda mu je mogočna. Lahko rečem, da takih jedrastih pridig v slovenščini še nimamo. Zatoraj, Slovenci! sezite po njih; obljubim, da dnarcov ne bote zavergli. — Letina se nam je letos slabo sponesla; kar ni suša vzela, je poslednji čas toča pobila. — Mnogo si naša duhovščina prizadeva povzdigniti Kras na višjo stopnjo izobraženosti. Povsod se šole vpeljujejo; al žali Bog! v teh nemilih okolnostih so skoraj prazne. Naš kmet še ni prepričan o potrebi ljudske šole, zatoraj otroke rajše domá prideržuje. Bog, pravi on, se lahko časti brez knjige; kancelijska pisava je pa le v tujem jeziku, kateri se v naših šolah ne uči. Kdaj nek se bo scimil kak sad iz zagotovljene nam ravnopravnosti?!

Iz Novega mesta dne 2. avg. Istinovič. — Da se takim ljudem, ki niso ne kuhani ne pečeni, nikdar vstreči ne dá, se je očitno pokazalo zadnji dan p. m. Ta dan so tukajšni dijaci obhajali konec šolskega leta. **) Pri zahvalni sv. maši so peli „Te Deum laudamus“ namesti po nemški, kakor vselej, po slovenski. To jim je tako zajedalo, da je — se ve dá brez premisljaka — nekdo rekel: „Das ist eine Demonstration!“ Ko pa je v šolski sobani nemški govornik temeljito dokazoval, da prava omika izvira iz gerške in rimljanske ali latinske, in da kdor iz nje ni zajemal, se zastonj med prave omikane šteje, so se tako razjezili, da je bilo strah; kar pobesili so oči in stermeli v tla. Ko pa je slovenski govor se pričel, so bili celó nemirni, posebno ko so zaslišali ime Toman-ovo, Černetovo itd. Nekteri so celó kopita pobrali in zapustili sobano. Taka je! Ali bolje bo, ako Bog dá in volja Cesarjeva!

Od Savske Peči na Dolenskem 1. avg. — Gotovo ste čuli, dragi bravci „Novic“, kako da je krošnjarjem nemške kulture okoli Marburga možgane vnela naša prošnja, da so celo v svoji sveti jezi skovali drugo naši ravno nasprotno, ter da bi ne dišala čisto po nemškutarsko, so ji na čelo narisali: „Wünsche der slov. Bevölkerung in Südsteiermark in Bezug auf die deutsche Sprache“ in ji na rep obesili imena vseh tistih srenj, katerih prebivavce bode vprihodnje „Nemčija“ za svoje sinke štela. To od pete do glave tako čudno skovano prošnjo bode neki državni svetovavec nesel o ministerstva, da se po nji vsi prebivavci naštetih srenj vdeležijo milih žarkov nemške kulture, po kateri revni kmetič slovenski tako željno hrepeni. — Pa tudi znani červič, kakor „Ost und West“ tisti glasoviti graški list imenuje, si je pri tej priliki zaslužil svinčeno svetinjo, ker je neutrudljivo na svojem herbtu košček za koščkom te peticije svojim bravcom donasal. Tako se je pripetilo, da je tudi našemu okrajnemu glavarju donesel omenjeni červič to prečudno prošnjo. — In žalibog! tukaj je padlo zerno na zemljo, in bi bilo skoraj kal pognalo in sad obrodilo. — Berž pokliče ta gospod pred se ravno pričujočega župana in srenjskega svetovavca boštanske županije, ter jima na perste našteva dobrote in dobičke, ki izvirajo iz nemške

kulture, in jima razodeva, kako zlo zlo potreben da je našim kmetom nemški jezik; potem jima naroči, da naj velita tukajšnjemu učniku, da naj nemški jezik bolj in bolje v šoli uči in sploh nemščino kolikor mogoče pospešuje; zakaj to mu srenja lahko zapové, ker ga ona zderžuje in plačuje. Ko bi se tega posla branil, naj srenja gospod fajmoštra prosi, učniku njegovo opornost zaverniti, ter skerbeti, da se ta želja srenje natanko spolni, ker slovenski jezik gotovo nikdar ne bo vpeljan ne v šole ne v kancelije. Tudi je imenovani gospod predstojnik možema na vest naložil skerbno speljavo tega naročila. Ako pa, pravi gospod dalje, vi pri svojem gospod fajmoštru nič ne opravite, naredite prošnjo, kakoršna je tale, (s temi besedami podá enemu dva lista tistega graškega časnika, v katerih ste omenjene peticiji unih štajerskih okolice natisnjene, in jo pošljite naravnost na Dunaj do visokega ministerstva. Tako je gospod naročal. Al da je in bo vse prizadevanje predstojnikovo brez vspeha ostalo, je gotovo, ker se je ravno naša srenja v slovenski prošnji vsa podpisala, in sicer ta dva moža najpred, zatoraj nočemo v drugi odmetati, kar smo v prvi prosili in želimo tudi iz serca, da se nam spolne. Vi nemškutarji pa na desno in levo! le kujte pisma ali kar koli hočete zoper nas Slovence počnite, ki vam gotovo nič žalega storili nismo. Nič ne boste opravili; dolgo dolgo že čutimo potrebo, da se nam, kakor so nas oprostili tlake in desetine, tudi oprostí naš domač jezik in da ne bomo tujci na lastni domači zemlji; mi se terdno deržimo obljub, ki so jih milostljivi cesar vsem narodom storili. Deržati se hočemo postavne poti, in vse skrivno in očitno zopervanje nas ostrašilo ne bo.

Tone Planinec, kmet.

Iz Cernomlja. 2. avg. J. K. — Pretečeno sredo smo poslali iskrenemu zagovorniku naših narodnih pravic g. dr. Toman-u zaupno pismo v Beč; *) podpisali so ga častita naša duhovščina, župan černomelski z odbornikoma, šolski vodja in učitelji, mnogi posestniki, tergovci in obertniki; pridjale so se tudi zahvalne besede verlemu gosp. Černetu. Ker vemo, da nismo nič novega rekli, kar bi se ne bilo v hvalo visoko častitima gospodoma že večkrat reklo, bo zadosti, da drage „Novice“ le svetu povedó, da tudi mi Černomljani se zavedamo svoje dolžnosti do svojih dobrotnikov in da iz serca, ne po sili, damo hvalo komur hvala gré! „Naprej torej, blagi gospod dohtar!“ — se glasi konec zaupnega našega pisma do g. dr. Toman-a „le naprej na poti pravice serčno in pogúmno, kakor ste začeli. Saj gre za blagor in čast mile domovine naše. Ne obupajte, če nam je sedanji hipec na videz malo neugoden. Na en mah nobeno drevo ne pade. Mi zaupamo na Boga. Oni, ki je Bog pravice in resnice, ki vse narode enako ljubi, ne bo tudi našega mirnega in pobožnega ljudstva pozabil.“

Iz Ljubljane piše „Danica“ pod naslovom „Vsakemu svoje“ sledečo veselo novico: „Za gotovo slišimo, da visokočastita škofijska zakonska sodnija pod vodstvom prečastitega korarja dr. Jan. Pogačarja že nekaj časa napravlja slovenske zapisnike (protokole) s slovenskimi pričami in vdeležniki, in jim tudi razsodbe po slovensko daje. Slava prečastitljivi duhovski vradnii, ki s takim ravnanjem blagoserčno razodeva, da so ji potrebe ljudstva nad druge stranske ozire in se krepko vzdiguje iz oklepov starih presojev, kakoršne le močni duhovi brez maloserčnosti precepijo. Prav in spodobno je, da v pravičnih rečeh duhovstvo naprej stopa in tudi drugim vradnijam lep izgled daje, kako naj ravnajo z ljudstvom v njegovih potrebah. Zakaj, če dajemo cesarju, kar je cesarjevega, dajmo tudi ljudstvu, kar je njegovega. Sicer bote pravica in ravnopravnost zmirej ostale prazne besedi — le samo na papirji, s čimur ni nikomur ne vstreženo, ne pomagano.“

*) Vredništvo „Novic“ bo povedalo več o tem.

**) O tem drugo pot kaj ve

*) Ker gosp. dohtarja zavoljo bolehnosti že več časa ni v Beču, mu bojo iz državnega zbora že pismo poslali na njegov dom v Radoljco. Vred.

Iz Ljubljane. Na prošnjo mnogih posestnikov, ki imajo svoje zemljiša na ljubljanskem mahu (morast), je tukajšna kmetijska družba do komisije, ki je postavljena za vodstvo sušivnih del na močvirju, se obernila s prošnjo, naj bi poskerbela, da bi z avoljo dolgočasnega zajézenja Ljubljaniice po Gruberjevem kanalu, kjer bojo nov most zidali, v prihodnji jeseni itd. po zadržavani vodi se ne napravile povodnje na mahu. Slavna komisija je odgovorila na to, da 3 leta z letošnjim letom vred bojo terpele dela v Gruberjevem kanalu s predorom vred pod Štepanovo vasjó; jéz pred mostom pa je neoblodno potrebna, da se dela ne overajo. Ako bi utegnili iz tega kakošna posebna škoda žugati pridelkom na mahu, se bo komisija obernila do sl. c. k. vladarstva in pomoči prosila. Kar pa se tiče Gruberjevega kanala, se ta ne bo tako globok napravil, da bi Ljubljaniice po mestu kadaj zmanjkovalo.

— Po cesarskem dovoljenji od 23. p. m. se bo napravila tukaj pravoslovna (juristična) družba, za katero je z gosp. dr. C. Costa-tom in gosp. J. Brolich-om c. k. dež. sodn. svetovavcom prosilo še 13 drugih pravoslavcov; ob enem so družbi tudi pravila (štatute) poterjene.

— Ker deržavni zbor praznuje do 12. t. m., se je veči del poslancov podal domú; prišli so tudi krajnski. Mnogo se govori, da pride g. dr. Rieger 16. t. m. ogledat naše rajsko Bleško jezero; al ker nobeden nič pravega ne vé, je ta novica menda le samo živa želja, da bi ljubljeneec Slovanov, o katerem sedaj ves svet govori, obiskal tudi slovensko zemljo. Oj, to bi bilo, to stavimo, spet gradiva na kupe za dopisovavce v Beč, Terst in Gradec; ti možaki, ki preiskujejo človeku „serce in ledice“, bi berž izduhtali kaj, kar nobena poštena duša ne vé, kakor je unidan dopisnik „Triesterce“ na vrat na nos nesel laž po svetu, da je neki gospod v veseli družbi zdravico napil „slovenskemu kraljestvu“, čeravno je zdravica veljala le „vsem Slovencom.“ Za gotovo smo slišali, da so pričé same ne razumeče slovenski jezik preklicale pervo spričo pri c. k. policii; al dopisnik „Triesterce“, ki je ta preklic gotovo še tisti dan zvedil, ni še dosihmal tako pošten bil, da bi bil preklical svojo laž.

— Sedaj pa še eno novico. Gosp. Nace Kuranda je Slovan! Kaj zlodja! to ni mogoče. Vendar je taka; beríte le „Ostd. P.“ list 206., pa bote vidili, da celó v „Leitartikelnu“, kjer „Ost u. West-u“ „Zurechtweisunge“ daje, je zgrabil tudi česke „Narodne liste“ in naše slovenske „Novice.“ Kako bi to mogel, ako bi teh časnikov ne bral? Vendar se motite! Od „Narod. listov“ le vsaki dan toliko resnice zvé, da mu grozno presedajo, „Novice“ so mu tern v peti od tiste fotografije, ki jo je gosp. Zarnik tako klasično napravil v 22. listu in ki mu ga je „Preša“ iz goli kristjanske ljubezni v nemški jezik prestavila. Al, kaj morejo „Novice“ za to, da mu je g. August Zang tak serčen prijatelj? Ravno tako malo kakor morejo „Narod. listi“ in „Novice“ za to, da „galanthomme“ Kuranda „resnico“ „pöbelhafter Ton“ imenuje. Slovenci imamo pregovor: „resnica oči kolje“, po Kurandovi nemščini se pravi to: „pöbelhafter Ton.“ — Gut gebrüllt!

— Naš izverstni pesnik gosp. Gr. Krek se je s svojimi pesmami v „Novicah“ in „Glasniku“ Slovencom tako prikupil, da bode gotovo vsakega domoljuba veselilo slišati, da njegove pesmi pridejo iz tiskarnice Blaznikove kmali na svetlo.

Iz Ljubljane. (*Drobtinica soli neslanim nemškutarjem*). Iz Prage smo prejeli te dni nemško humoristično pesem, izdano po gosp. Jos. R. Wilimeku, ktera pod naslovom „Der Sprachenklangmesser“ prav mično šiba burke tistih norcov, ki brez znanja nemškega, še manj pa slovenskega jezika zasmehujejo slovanski jezik. Ker se tudi pri nas takih „narrischer Sprecher bei Tafeln“ v gostivnicah itd. ne manjka, jim priporočamo omenjeno Wilimekovo „Send-schreiben“ od konca do kraja; veči del te pesmice je humorističen; konec pa je resnoben; en kosček tega konca

ne bi utegnil škodovati, ako ga postavimo v „Novice“; le častite bravece, ki ne razumejo teh verstíc, prosimo za zamero, da jim vzamemo ž njimi kahih 40 verstíc, jih pa odškodujemo s priloženim listom za to. Tako-le se glasi humoristično-resnobi konec:

Du gehst weiter noch, nennst jedweden der Slaven fanatisch,
Wer das natürliche Recht der Volks-Stamms-Sprachen vertheidigt;
Ich nenn' Sprachenfa'natiker blinde Verächter der Sprachen,
Die man nicht kennt und aus Uebermuth sie vernichtet will wissen.
Mir sind Sprachen ein Geistesgebild, unvertilgbar ihr Wesen,
Selbst mit Gewalt unterdrückt nach hundertjährigem Schlafe
Wiederbelebt ihr Geist erwacht zum erneuerten Leben.

Zwang der mächtige Römer dem Gallier Sprach' und Gesetz auf,
Ging doch unter die Zwangskultur in der Mischung der Zungen.
Barbarei brach ein, ein Babel der Sprachen-Verwirrung,
Bis der Prozess nach Tausend Jahren das Chaos geklärt hat
Und Neu-Sprachen entstanden — nicht gallisch, nicht römisch!
Willst den Römer spielen bei uns, um schnell zu verbreiten
Deutsche Cultur durch totale Verbannung der heimischen Sprache
Aus Amtsstuben, Gerichtskanzleien, aus Kirchen und Schulen?
Hundert Jahr man treibt das Projekt: wie ist es gelungen?
Du lachst über das struppige Slavisch-Deutsch der Caserne:
„Halberdoh! Wallethous! Strof, Krumfotter, Umberstim, Felaab!“
Lach' auch über das Kanzleideutsch: „Pzirk, Krichtsdünner, Standar“;
Lach' auch über das Hauptschuldeutsch, lach' über die „Folschrift“,
Ueber die „Lerigion, Stihand“ und andres Geplauder.
Das sind Pffropfer der hohen Cultur von bildenden Geistern,
Welche bei uns nach der Leier die fähigste Jugend vergimpeln.
So ein Gewäseh wird kaum nach tausend Jahren französisch!

Lass von dem heidnischen Experiment! Ein besseres Mittel
Kennt man wohl, das sicherer führt zum erwünschten Ziele.
Besser gedeiht die Cultur im Boden der heimischen Laute:
Fruchtlos wird nur gebüffelt das unverständene Fremde.
Menschen erzieh'n ist Verdienst, nicht Staare und Affen
dressiren!

Triffst Du ersteres nicht, taugst höchstens zur Menageriezucht;
Dort ist der Schlag des Stocks und das Knallen der Peitsche ver-
ständlich.

Cosmopolit, ist das die Sprache des Cosmopoliten?
Welt-Sprachmeister, gedenkst die Cultur so fort zu betreiben?
Nein! Du gewinnst nicht Dank, nicht Rnhm von diesem Gebahren.
Lass doch singen den Vogel, wie ihm der Schnabel gewachsen!
Achte den Kaiser-Spruch von gleichen Pflichten und Rechten:
Nur so sitzen dann wir fein neben-, nicht übereinander!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (*Iz deržavnega zbora*). Spodnja zbornica je dognala sklepe o odpravi fevdne zveze. Poslanci česki in poljski se niso udeleževali ne pomenkov ne sklepov. V seji 30. julija je minister Rechberg odgovoril na vprašanje zastran ustavnih zadev v Kurhesii, kateri odgovor je bil pa zboru toliko manj po volji, ker je določno zvedil, da po ustavnih postavah se zbor v unanje zadeve cesarstva nima nič vtikati. V tej seji je v imenu svojih družnikov poslanec Kuziemski vprašal ministerstvo: kaj se bojo gruntne bukve osnovalé in vredile tudi v tistih deželah, kjer jih še nimajo, pa so za varstvo zemljišnega premoženja tak silno potrebne? V seji 31. julija je poslanec dr. Haan s svojimi družniki vprašal ministerstvo: zakaj se gornje-avstrijski deželi lastne hiše v Lincu in Welsu deželnemu odboru ne izročijo, ker jih sedaj za se potrebuje? dr. Mühlfeld pa, zakaj se doljno-avstrijskemu deželnemu odboru ne izroči popolno gospodarstvo s premoženjem, ki ga ima zaklad gruntne odveze? — V seji 2. avgusta je poslanec Krommer govoril o notarjih in potrebo dokazati si prizadeval, naj bi se notarstvo pre-